

Marek Piechota

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Biuletyn Polonistyczny 24/1-2 (79-80), 179-189

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

UNIwersytet Śląski w Katowicach Instytut Literatury i Kultury Polskiej (1979/1980)

Dyrekcja Instytutu Literatury i Kultury Polskiej UŚl. pracowała w roku akad. 1979/80 w nie zmienionym składzie: dyrektor - prof. dr hab. I. Opacki, zastępcy dyrektora: doc. doc. dr hab. Z.J. Nowak i E. Udalska. Funkcję sekretarza naukowego Instytutu, utworzoną w r. 1978 i pełnioną wówczas przez dra J. Malickiego, objął w październiku 1979 r. mgr M. Piechota.

Zmiany w składzie personalnym Instytutu¹ nastąpiły głównie w Zakładzie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, który boryka się z największymi kłopotami etatowymi i kadrowymi. Odeszli z Zakładu: dr J. Woźniaka - na emeryturę, i mgr R. Dyga - do Biblioteki Głównej UŚl.; mgr T. Aleksandrowicz, pracujący dotychczas w wymiarze 1/2. etatu, otrzymał pełny etat. W zakładzie pracuje od r. 1976 mgr W. Burzak-Popławska².

Z Zakładu Historii Sztuki odeszła (na emeryturę) dr Z. Nowakowa; na etat asystenta przyjęto mgr H. Surowiak.

Z Zakładu Teorii Kultury i Polityki Kulturalnej odeszła - do Biblioteki Śląskiej - mgr J. Illgowa; jej etat przeniesiono do Zakładu Bibliotekoznawstwa, gdzie zatrudniony został na etacie st. asystenta mgr M. Biegra.

Utworzono (w lutym 1980) nowy Zakład: Literatury Współczesnej, w składzie: kierownik - doc. dr hab. W. Wójcik (dawniej w Zakładzie Historii Literatury Poromantycznej), adiunkt - dr hab. T. Kłak (j.w.), st. asyst.: mgr W. Ligęza (j.w.) i mgr E. Pindór (dawniej w Zakładzie Teorii Literatury).

Z dniem 1 października 1980 r. przeniesiono (ponownie) Zakład Filmoznawstwa w składzie: kierownik - prof. dr hab. A. Hel-

man, st. asyst.: dr Ł. Plesnar, mgr mgr W. Godzic, T. Miczka, E. Wilk, i asyst. mgr E. Wilde - do Wydziału Radia i Telewizji UŚl.

Tytuły doktora otrzymały w roku 1980 dwie osoby, dwom innym otwarto przewody doktorskie³.

W roku akad. 1979/80 wypromowano w Instytucie ogółem jednego doktora, 318 magistrów (w tym na kierunku filologii polskiej, studia dzienne - 124, zaoczne - 116; na kierunku bibliotekoznawstwa, studia dzienne - 32, zaoczne - 47). W kształceniu polonistów, bibliotekoznawców i kulturoznawców Instytut współpracuje głównie z "sąsiednim" Instytutem Języka Polskiego.

Rada Naukowa Instytutu, pod przewodnictwem prof. dra hab. T. Bujnickiego na trzech kolejnych zebraniach dyskutowała w.in. nad następującymi problemami: tematy prac magisterskich dla studiów dziennych i zaocznych; działalność naukowa Instytutu; analiza i ocena poziomu wydawnictw naukowych serii Uniwersytetu Śląskiego; ocena propozycji wydawniczych Instytutu na lata 1982 i 1983 oraz uzupełnień do planu na rok 1981; projekty tematów badawczych w obrębie problemu węzłowego. Rada Naukowa wystąpiła z inicjatywą podjęcia działań integrujących poszczególne instytuty i zakłady całego Wydziału Filologicznego: dogodną płaszczyzną współpracy wydaje się projektowana na rok 1981 wspólna konferencja naukowa. Przewiduje się również rozszerzenie współpracy z innymi ośrodkami w kraju (Instytut Polonijny w Krakowie) i zagranicą (Katedra Polonistyki Uniwersytetu Budapeszteńskiego i Instytut Literatury w Moskwie).

Dyrekcja Instytutu wprowadziła zwyczaj organizowania zebrań naukowych, na których prezentowany jest dorobek naukowy poszczególnych zakładów, po czym następuje referat jednego z pracowników Zakładu. Dotychczas odbyło się pięć takich zebrań:

- 4 XII 1979. Z problematyką Zakładu Teorii Literatury zapoznał zebranych kierownik, prof. dr I. Opaacki, po czym przedstawił swój referat nt. "W środku niebokręga...". (O "Balladach i romansach" Mickiewicza).

- 8 I 1980. Zakład Historii Literatury Staropolskiej, Oświeceniowej i Romantycznej (referat doc. dra hab. Z.J. Nowaka i referat naukowy dr R. Ocieczek: "O listach dedykacyjnych literatów polskich XVII wieku").

- 4 III 1980. Zakład Filmoznawstwa (referat prof. dr hab. A. Helman i referat mgra W. Godzica: "Problem metafory w filmie").

- 1 IV 1980. Zakład Historii Literatury Poromantycznej (referat prof. dra hab. T. Bujnickiego i referat mgra K. Kłosińskiego: "Proza stylizowana. (Roman Jaworski i inni pisarze młodopolscy)").

2 V 1980. Zakład Wiedzy o Teatrze (referat doc. dr hab. E. Udalskiej i referat tej samej prelegentki nt. "Jana Lorentowicza refleksja o krytyce teatralnej").

W referatach kierowników zakładów zawarte były refleksje o osiągnięciach naukowych pracowników danego Zakładu w ciągu całego okresu ich pracy w Instytucie; zwracano również uwagę na plany badawcze na najbliższy okres. Zebrania te, dzięki żywej dyskusji po obu referatach, sprzyjają integracji wewnątrzinstytucyjnej, w toku wymiany spostrzeżeń prowadzą do wspólnych interdyscyplinarnych refleksji, uzgodnień i inicjatyw.

Sesje naukowe

W ubiegłym roku akad. Instytut zorganizował osiem sesji naukowych (niektóre z nich przy współpracy z innymi ośrodkami regionu).

- W dniach 5-8 listopada 1979 r. Zakład Filmoznawstwa wspólnie z Zakładem Wiedzy o Filmie, Radiu i Telewizji z Wydziału RiTv UŚl. zorganizował kolejną ogólnopolską sesję poświęconą tym razem "Poetyce historycznej filmu".

- W dniach 22-24 listopada 1979 r. Zakład Wiedzy o Teatrze zorganizował w Jaszowcu sesję naukową nt. "Krytyka teatralna XX wieku". (Zob. BP 4/1980 (78)).

- W dniach 28-30 listopada 1979 r. Zakład Historii Literatury Poromantycznej przygotował w Zawoi Pierwszą Ogólnopolską Sesję nt. "Problemy międzywojennej awangardy".

- W dniach 11-12 grudnia 1979 r. odbyła się w Katowicach rocznicowa "Sesja poświęcona Juliuszowi Słowackiemu (1809-1849-1979)", zorganizowana przez Komisję Historycznoliteracką PAN - Oddział w Katowicach we współpracy z Zakładem Teorii Literatury Instytutu. W sesji uczestniczyli - oprócz pracowników UŚl. - goście z Opola (WSP), Krakowa (UJ) i Warszawa (IBL PAN). Wygłoszono dziesięć referatów, których problematyka skupiała się głównie wokół zagadnień koncepcji historii i historyzmu Słowackiego w różnych okresach jego twórczości, interpretacji poszczególnych utworów, edytorstwa i historii refleksji krytycznej nad twórczością autora "Króla-Ducha".

- W dniu 28 maja 1980 r. Zakład Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej zorganizował sesję nt. "Organizacji pracy bibliotecznej". Było to już trzecie spotkanie poświęcone problematyce, w której Zakład się specjalizuje. W ośmiu referatach zwrócono uwagę na wieloaspektowe zagadnienia organizacji bibliotek naukowych i publicznych, problemy możliwości zastosowania automatyzacji i mechanizacji prac bibliotecznych oraz organizacji pracy w bibliotece pod kątem potrzeb dydaktycznych (gabinety metodyczne).

- W dniach 10-12 kwietnia 1980 r. Zakład Teorii Literatury zorganizował w Kozubniku roboczą konferencję poświęconą proble-

matyce Skamandra. W czternastu referatach zwrócono uwagę na problemy socjologii form literackich, rolę tworzywa kultury popularnej w poezji Skamandra oraz na niektóre problemy jej recepcji. W sesji wzięli udział goście z Uniwersytetu Budapeszteńskiego, UJ, IBL PAN i UW.

- W dniach 15-17 maja 1980 r. Zakład Historii Sztuki we współpracy z Oddziałem Katowickim Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu i Muzeum w Pszczynie, zorganizował w Katowicach ogólnopolską sesję nt. "Dziejów sztuki Górnego Śląska i Zagłębia", z udziałem przedstawicieli wszystkich zainteresowanych ośrodków w kraju. Wygłoszono ogółem dwadzieścia siedem referatów, w większości poświęconych zagadnieniom architektury regionu w XIX i XX ww., sztuki średniowiecznej na Górnym Śląsku i w Zagłębiu, zagadnieniom przemysłu artystycznego. Przewiduje się kontynuację badań i spotkań o tym charakterze.

- W dniu 3 czerwca 1980 r. Zakład Teorii Literatury przy współudziale Komisji Historycznoliterackiej Oddziału PAN w Katowicach zorganizował "Sesję poświęconą twórczości Josepha Conrada Korzeniowskiego". Przedstawiono osiem referatów poświęconych interpretacji i reinterpretacji utworów Conrada, jego twórczości na tle historii idei, poetyckiej oraz filmowej recepcji tej twórczości; naświetlono nowe fakty z biografii pisarza. Było to kolejne trzecie spotkanie (poprzednie odbyły się w latach 1974 i 1978).

Wydawnictwa zbiorowe

1. Film polski wobec innych sztuk. Pod red. A. Helman i A. Madej. "Zeszyty Naukowe UŚl. w Katowicach" nr 318, Katowice 1979.

2. Z poezji XX wieku. Szkice i interpretacje. Pod red. I. Opackiego. "Prace Historycznoliterackie" nr 14, "Zeszyty Naukowe UŚl. w Katowicach" nr 328, Katowice 1979.

3. Oświecenie i Romantyzm. Teksty do ćwiczeń z historii literatury polskiej (dla studentów II roku filologii polskiej studiów dziennych i zaocznych). Wybór i oprac. I. Opacki i Z.J. Nowak, Katowice 1979.

4. Literatura epoki pozytywizmu (dla studentów III roku filologii polskiej studiów zaocznych). Pod red. T. Bujnickiego (oprac. H. Bursztyńska, K. Kłosińska i Z. Mokranowska), Katowice 1979.

5. Teoria literatury. Metodologia badań literackich (wybór tekstów dla studentów III roku filologii polskiej studiów zaocznych). Wybór, wstęp i oprac. B. Tokarz i S. Zabierowski, Katowice 1980.

6. Problemy semiotyczne filmu. Pod red. A. Helman i E. Wilka, "Zeszyty Naukowe UŚl. w Katowicach" nr 357, Katowice 1980.

Koła Naukowe

Wybijający się studenci kierunków studiów prowadzonych przez Instytut realizują swoje naukowe zainteresowania i ambicje w pracy czterech kół naukowych w zakresie literatury polskiej (w zakresie języka polskiego - w Kole Naukowym Językoznawców przy Instytucie Języka Polskiego), teatrologii, bibliotekoznawstwa i kulturoznawstwa. Niestabilna sytuacja Zakładu Filmoznawstwa ("wędrówki" pomiędzy Instytutem i Wydziałem RiTv) spowodowała, że Naukowe Koło Filmoznawców, szczycące się dużymi osiągnięciami (kilka ogólnopolskich sesji naukowych, wydawnictwo zwarte jako plon jednej z nich), praktycznie przestało działać.

Koło Naukowe Polonistów - najliczniejsze i najbardziej rozbudowane, prowadzi działalność w trzech sekcjach:

- Sekcja Teorii Literatury - pod bezpośrednią opieką dra L. Neugera, ze względu na niezwykle aktywność swoich członków, którzy występowali z referatami na wszystkich ogólnopolskich sesjach studenckich i sympozjach Naukowych Kół Polonistycznych w latach 1979-1980, wysunęła się zdecydowanie na czoło studenckiego ruchu naukowego przy Instytucie. Za referaty w zakresie polskiej literatury współczesnej Sekcja zdobyła w tym okresie jedenaście nagród i dwa wyróżnienia, w tym trzy nagrody pierwszego stopnia i pięć nagród drugiego stopnia (sympozja odbywały się w Poznaniu, Lublinie, Opolu i Słupsku). W konkursie "Poglądów" na esej krytycznoliteracki członkowie Sekcji zdobyli również główne nagrody. Właściwa Sekcji refleksja teoretycznoliteracka obejmuje jako główne, choć nie jedyne, pole obserwacji - współczesną poezję polską. Cennym uzupełnieniem tej rodzącej się zawężonej specjalizacji będzie, jak się wydaje, nowo powstała Sekcja Literatury Współczesnej (pod opieką mgr E. Pindór), która zamierza skupić badania głównie nad współczesną prozą.

- Sekcja Staropolska - pracująca pod opieką zespołu staropolskiego (głównie dr R. Ociecek) - osiągnęła również znaczące efekty, zdobywając na Ogólnopolskiej Sesji Studenckich Kół Polonistycznych w Kielcach z okazji 450 rocznicy urodzin Jana Kochanowskiego dwie główne nagrody za dwa referaty (w skróconej wersji zostały one opublikowane przez organizatorów Sesji).

- Przy Zakładzie Historii Literatury Staropolskiej, Oświeceniowej i Romantycznej działa również Sekcja Literatury Romantycznej - pod opieką dr Ł. Ginkowej. Działalność Sekcji ogranicza się głównie do organizowania wieczorów poezji poświęconych wybitnym twórcom polskiego romantyzmu (ostatnio - Juliuszowi Słowackiemu). Recytacjom i lekturze towarzyszy zazwyczaj dyskusja, będąca wprowadzeniem do interpretacji historycznoliterackiej.

Być może, dzieje się tak dlatego, że w zakresie dydaktyki Instytut osiągnął na tym polu dość wysoki poziom, o czym świadczą wyniki egzaminów i - co ważniejsze - oceny prac magisterskich.

Koło Naukowe Bibliotekoznawców (przy Zakładzie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej) prowadzi działalność w dwóch sekcjach: Informacji Naukowej (opiekun - dr K. Puziowa), zajmującej się problematyką modelu polskich ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, i Księgoznawców (opiekun - dr M. Pawłowiczowa), uzupełniającej program nauczania szerzej potraktowanymi zagadnieniami książki antycznej i dziejami książki na Śląsku; Zakład Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej zorganizował 4 maja 1980 r. studenckie konwersatorium nt. "Instytucji kultury literackiej Zagłębia Dąbrowskiego". W siedmiu referatach przedstawiono zagadnienia bibliografii przedmiotowej druków zagłębiowskich do r. 1939, głównych kierunków działalności społecznej Towarzystwa Artystyczno-Literackiego, badań nad kulturą Zagłębia Dąbrowskiego w dwudziestoleciu międzywojennym, ambicji wydawniczych drukarzy sosnowieckich, dokumentacji kontaktów literatów polskich w świetle biografistyki, dorobku twórców i poetów nieprofesjonalnych Zagłębia. Przygotowaniu do sesji, jak w ogóle całej działalności Koła, sprzyjały częste wyjazdy do bibliotek Opola, Warszawy i Wrocławia.

Koło Naukowe Kulturoznawców, wyrosłe z dawnej Sekcji Folklorystycznej Koła Naukowego Polonistów, przeżywa okres tworzenia się nowych sekcji i określania ich założeń programowych oraz formułowania planów naukowych. Nadal prężnie działa w nim Sekcja Folklorystyczna (opiekun - dr D. Czubala), która swą roczną działalność podsumowała na sierpniowym obozie naukowym "Śladami Michała Federowskiego". Sekcja Teorii Kultury (opiekun - mgr M. Waliński) nie wyszła dotąd, jak się zdaje, poza fazę dyskusji nad kształtem programowym. Jaśniejsze perspektywy rysują się,

jak wynika z zainteresowania studentów kierunku kulturoznawstwa, przed Sekcją Religioznawczą (opiekun - mgr E. Kosowska).

Koło Naukowe Teatrológów - pracujące pod opieką Zakładu Wiedzy o Teatrze (głównie - mgr G. Kompel) - przeżywa kolejny okres wzmożonej działalności. W ubiegłym roku akad. członkowie Koła uczestniczyli w Festiwalu Sztuk Juliusza Słowackiego oraz w konferencji naukowej, która odbyła się z okazji Festiwalu w Teatrze im. J. Słowackiego w Krakowie. Do stałego programu działania Koła należą dyskusje o oglądanych przedstawieniach teatralnych, udział w corocznych Konfrontacjach Opolskich "Klasyka polska", uczestnictwo w spektaklach teatralnych w Katowicach, Zabrzu, Krakowie i Warszawie. Zorganizowano również obóz naukowy w Sulejowie nt. "Teatru otwartego".

Kontakty z zagranicą

Współpraca z partnerami zagranicznymi w ubiegłym roku akad. przebiegała w różnych formach: realizowana była w postaci lektoratów, staży naukowych, wykładów i odczytów, udziału w konferencjach naukowych i in. Na lektoratach przebywali: mgr R. Cudak (Uniwersytet w Debreczynie), mgr J. Dynak (Uniwersytet w Sofii), mgr T. Stępień (Uniwersytet w Budapeszcie). Staże naukowe odbywali: dr D. Czubała (Uniwersytet w Kijowie oraz konsultacje z profesorami uniwersytetów w Moskwie i Leningradzie) i dr E. Nawrat (Uniwersytet Karola w Pradze). Referaty na konferencjach naukowych wygłosili: doc. dr hab. W. Nawrocki - "Awangarda polska" (Kongres PEN-Clubu, Belgrad 1979), dr H. Kot - "Stan i potrzeby w zakresie globusografii w Polsce po drugiej wojnie światowej" (Międzynarodowa Konferencja zorganizowana przez Towarzystwo Globusologów im. Cornelliiego w Wiedniu, Wiedeń 28 XII 1979) i dr B. Tokarz - "Sodobne replike romantičnega mita" (Międzynarodowe Sympozjum "Ob dobie romantike v slovenskem jeziku, kni-

żewności in kulturi. Tipološka, problematika ob jugoslovanskem in širšem evropskem kontekstu", Ljubljana, 26-28 VI 1980). Odczyty wygłaszali: prof. dr T. Bujnicki - seria odczytów "O poezji rewolucyjnej" i "O prozie historycznej XIX wieku w Polsce" (Uniwersytet w Moskwie, listopad/grudzień 1979) oraz odczyty nt. "Powieści historycznej XIX wieku w Polsce" (Uniwersytet w Amiens, kwiecień/maj 1980); doc. dr hab. E. Chojecka - serie wykładów dla studentów Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. Karola Marksa w Lipsku; doc. dr hab. W. Newrocki - odczyty naukowe w Ośrodku Informacji Kulturalnej w Pradze i na Uniwersytecie Karole tamże; prof. dr I. Opacki - seria odczytów na tematy związane z literaturą i kulturą polskiego romantyzmu oraz poezją polską dwudziestolecia międzywojennego (uniwersytety w Budapeszcie i Debreczynie, kwiecień/maj 1980).

Ponadto doc. dr hab. E. Udelska współpracuje z Katedrą Teatru i Filmu Uniwersytetu im. J.E. Purkyniego w Brnie. Współpraca polega na współuczestnictwie w konferencjach naukowych (w r. 1979 w Zakopanem), czego efektem jest - złożona do druku książka "Wokół teorii i historii sztuki teatralnej", wymianie książek i stażystów.

Na stażach krajowych przebywali: dr K. Krasuski (Uniwersytet Warszawski, I semestr) i dr J. Kalicki (IBL PAN Warszawa, II semestr).

Nagrody za rok akad. 1979/80

- Nagrody III stopnia Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki: prof. dr I. Opacki, doc. dr hab. Z.J. Nowak.

- Nagrody Rektora Uniwersytetu Śląskiego: prof. prof.: T. Bujnicki, A. Helman; doc. doc. dr hab.: E. Chojecka, W. Newrocki, E. Udelska, W. Wójcik; dr dr: H. Bursztyńska, D. Czubała, K. Heska-Kweśniewiczowa, T. Makles, L. Neuger, S. Zabiero-

wski; mgr mgr: T. Aleksandrowicz, J. Illg, K. Kłosińska, T. Mi-
czka, Z. Mokrenowska, M. Piechota.

Opracował mgr Marek Piechota

¹ Zob. Instytut Literatury i Kultury Polskiej Uniwersytetu
Śląskiego w Katowicach w latach 1977-1980, BP z. 4/1979 (78).

² Nazwiska jej przez przeoczenie nie podano w poprzednim
przeglądzie.

³ Zob. niniejszy zeszyt BP.

UNIwersytet Jagielloński Instytut Filologii Polskiej (1979/1980)

I. W roku akad. 1979/80 w IFP UJ było zatrudnionych 118
pracowników dydaktycznych i naukowobadawczych (w tym 14 w Zakła-
dzie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej) oraz 4 dokumenta-
listów w Zakładzie Teatru, 7 pracowników służby bibliotecznej,
6 pracowników Sekretariatu.

1. Zakład Literatury Staropolskiej i Oświeceniowej: kierow-
nik: prof. dr T. Ulewicz; prof. dr hab. J. Maślanka; doc. dr hab.
J. Woźnowski; adiunkci: dr dr A. Borowski, W. Walecki, M. Włodar-
ski; st. asyst.: mgr K. Filek.

2. Zakład Historii Literatury Polskiej XIX wieku: kierownik:
prof. dr T. Weiss; prof. dr M. Żmigrodzka; docenci: dr dr hab.
M. Podreza-Kwiatkowska, M. Tatara; adiunkci: dr hab. M. Wyka,
dr dr M. Cieśla, K. Korzeniewicz, H. Siewierski, F. Ziejka; st.